

**ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ ТА
ПРОТИДІ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ ТА
У СВІТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ
ВИРІШЕННЯ**

Матеріали I Міжнародної науково-практичної
конференції
м. Дніпро, 17 червня 2021 року

Дніпровський гуманітарний університет

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ ТА ПРОТИДІЇ
ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ ТА У СВІТІ: ПРОБЛЕМИ
ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

*Матеріали
I Міжнародної науково-практичної конференції
17 червня 2021 року*

Дніпро
2021

УДК 34
3-12

Рекомендовано до друку Вченою радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет» 24 червня 2021 р. (протокол № 11)

3-12 Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення : матер. І Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 17 черв. 2021 р.). Дніпро : ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2021. 266 с.

Збірник конференції містить матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції «Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення» (17.06.2021), у роботі якої взяли участь представники закладів вищої освіти, наукових установ, правоохоронних органів, суду, недержавних установ України та зарубіжних країн.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, доц. **Олег КИРИЧЕНКО** (голова); канд. юрид. наук, доц. **Тетяна АЛФЬОРОВА** (заст. голови); канд. юрид. наук **Сергій ДУБОВ**; канд. юрид. наук, доцент **Тетяна ЛЕЖНЄВА**; **Андрій МІРОШНИК** (секретар); докт. юрид. наук **Сергій ПЕНЬКОВ**; докт. юрид. наук, доц. **Микола ПОТІП**; канд. юрид. наук, старший науковий співробітник **Олександр ШАМАРА**.

© ВВПЗ ДГУ, 2021
© Автори, 2021

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ ТА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ ТА У СВІТІ

Кириченко О.В.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ.....12

Батиргарєєва В.С.

КОНТРОЛЬ ТА ЗАСТОСУВАННЯ САНКЦІЙ
ЯК ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗАПОБІГАННЯ
ДОРОЖНЬОМУ ТРАВМАТИЗМУ В УКРАЇНІ.....17

Колесник В.А.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В ІНФОРМАЦІЙНІ СФЕРІ.....20

Кузик В.В.

УМОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ
ЗАПОБІГАННЯ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ.....24

Куц В.М.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВОВОГО
РЕАГУВАННЯ НА ВЧИНЕННЯ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....27

Пеньков С.В.

ЗАСТОСУВАННЯ ІЛР-МОДЕЛІ В
ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....30

Стояцька Г.М.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ
МЕХАНІЗМІВ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ.....33

Татарінов В.І.

ПРИВАТНЕ ПРАВО ТА НАПРЯМКИ ЙОГО
ВПЛИВУ НА СУЧАСНИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРАВОПОРЯДОК.....35

Христов О.Л.

РОЛЬ, МІСЦЕ ТА ЗНАЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ
ГРОМАДСЬКОСТІ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ
ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ.....41

вимірювання та оцінювання ставлення різних категорій потерпілих до здійснення відновлюваного правосуддя.

Список використаної літератури:

1. Canetti D., Hirsch-Hoefler S., Rapaport C., Lowe R.D. & Muldoon O.T. Psychological barriers to a peaceful resolution: Longitudinal evidence from the middle east and Northern Ireland. *Studies in Conflict and Terrorism*, vol. 41, no. 8, 2018, pp. 660-676.
2. Hall J., Kovras I., Stefanovic D., Loizides N. Exposure to Violence and Attitudes Towards Transitional Justice. *Political Psychology*, vol. 39, no. 2, 2018, pp. 345-363. SCOPUS, www.scopus.com, doi:10.1111/pops.12412.

Татарінов В.І.

старший викладач кафедри права

Дніпровського гуманітарного університету

ПРИВАТНЕ ПРАВО ТА НАПРЯМКИ ЙОГО ВПЛИВУ НА СУЧАСНИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРАВОПОРЯДОК

Аналізуючи сучасні юридичні науки та правозастосовчу практику, можна сказати, що і наука, і практика націлені на забезпечення правопорядку як в окремій державі, так і в міжнародному співтоваристві. Можна спостерігати, що в системі правопорядку значне місце займають відносини, які регулюються приватним правом – як національним, так і міжнародним.

Вивчення та аналіз історичних періодів становлення держав показує, що саме рівень та стан приватного права значно впливав на спокій, захищеність та стабільність відносин в суспільстві. Якщо ми звернемося до праць давньоримського юриста Доміція Ульпіана, то вже у нього зустрінемо висвітлення питання місця та ролі приватного права в житті суспільства. У книзі «Інституції» він вказував: «приватне право ділиться на три частини, бо воно складається або з природних приписів, або з приписів народів, або з приписів цивільних» [1].

У зв'язку з цим цікавим є розглянути деякі напрямки впливу приватного права на становлення правопорядку як такого, виявити основні види і форми такого впливу, визначити шляхи розвитку приватного права в подальшому. Це дозволить виробити рекомендації щодо вдосконалення приватноправового регулювання.

Необхідність вдосконалювати правопорядок у зв'язку із його впливом на приватноправові відносини обумовлена багатостороннім характером і неоднозначністю інтерпретацій сучасного поняття правового порядку. Але для цього необхідно зрозуміти: поняття правопорядку, його зміст та формування в сучасних умовах, роль та місце держави у цьому процесі. Організація та мета правового порядку в суспільстві чітко вказана в ст. 19

Конституції України: «правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством» [2].

Однак слід зазначити, що питання правопорядку українськими вченими-правознавцями недостатньо досліджені, а також не представлені публічно. У наявних наукових публікаціях аналіз правопорядку, як правило, носить поверхневий характер і не відображає глибини його суті.

Можна погодитися з оцінкою стану наукових досліджень в Україні, на які вказує фахівець в галузі теорії держави і права та філософії права. Ю.М. Оборотов: «правопорядок виступає в ролі смислового призначення права, яке досягається забезпеченням стабільності людського буття. Проте часто-густо у системі правових цінностей визначальне місце відводиться свободі і справедливості, тоді як правопорядок розглядається як «нижчий за рангом» у ієрархії цінностей права і навіть характеризується як додаткова цінність» [3, с. 6].

Свого часу український правознавець М. Чижов, доктор державного права, професор, писав, що базовими, основними інтересами приватного права є публічні, а не індивідуальні, а індивід та його приватне право є засобами для досягнення цінностей, корисних для всієї спільноти [4, с. 31].

Характеризуючи правову систему того часу, С.С. Алексєєв писав, що кодекси, позбавлені своєї душі, – приватного права: «це право не просто безсильне, з позицій високої юридичної матерії та цінностей – принижене, гнане» [5, с. 242–243].

Але різноманіття суспільних відносин постійно зростало і вимагало відповідного регулювання.

Тому Г.Ф. Шершеневич ще у 19 столітті вказував, що правопорядок являє собою певне поєднання суб'єктивних прав і обов'язків, впорядкованість, організованість, стійкість, урегульованість суспільних відносин нормами права [6].

На нашу думку, саме такі елементи правопорядку, на які звертав увагу Г.Ф. Шершеневич, підкреслюють багатосторонність його природи та ускладнюють формування єдиного його розуміння. Тому можна погодитись з думками українських науковців, які визнають, що, незважаючи на те, що поняття «правопорядок» широко представлене у законодавстві, наука на сьогоднішній день не має однозначності щодо цього поняття.

З цього приводу дослідник сучасного правопорядку А.Ф. Крижанівський вказав на те, що «необхідність створення нової теорії правопорядку визначається тим, що сучасне суспільство болісно шукає відповіді на виклики епохи постмодерну, яка принесла в нинішнє існування людини неусталеність та непрогнозованість» [7, с. 33].

Ми вважаємо, що саме в категорії «правопорядок» реально існує право. Об'єктивно діюче право втілюється у відносини, які виникають в суспільстві, та формує їх правомірність.

«Правопорядок, – наголошує О.Ф. Скакун, – це вінець (кінцевий

результат) дії права і необхідна умова функціонування соціальної системи» [8, с. 730].

С.С. Алексєєв стверджував, що правовий порядок, як багатоаспектне явище, дає можливість «... позначити стан впорядкованості, урегульованості суспільних відносин» [9].

Таким чином можна сказати, що правопорядок – це не тільки мета, але і підсумок правового регулювання існуючих в суспільстві відносин. Діючі галузі права в Україні мають кожна своє значення для формування загального правопорядку в суспільстві, здійснюють певний вплив на процеси правотворчості та правозастосовчу практику. Не є виключенням із цього процесу і приватне право. Суспільство не може жити та розвиватися без урегульованості приватноправовими нормами досить великої частини суспільних відносин.

Значення кожної галузі права у встановленні правопорядку в державі, якщо дивитись на етапи розвитку як окремо взятої держави, так і світового співтовариства, неоднозначне. Як правило, чільну роль в цьому процесі відводилась галузям публічного права, протягом століть державні інститути не вважали приватноправові відносини для держави важливими та не втручались до процесу їх регулювання.

Це зовсім не означає, що ці відносини залишалися поза правовим регулюванням, незважаючи на їх стримування чинним законодавством вони вимагали свого вирішення.

Проте відомо, що суспільство не стоїть на місці, воно постійно розвивається, відносини між членами суспільства і суспільством та державою постійно ускладнюються, вимагають більш детального та справедливого регулювання. В цьому випадку, в значній мірі «стабільність людського буття», про що писав Ю.М. Оборотов, може забезпечити приватне право. Тому викликають певний інтерес тенденції впливу приватного права на розвиток сучасного правопорядку, а також те, в яких формах це відбувається, в яких напрямках, чи є розуміння правопорядку сучасним та як розвивається ця галузь права.

Зараз, напевно, важко собі уявити міжнародну суспільно-політичну зустріч лідерів держав, науковців, політичних і економічних експертів, на якій би не говорилося про світовий правовий порядок. З упевненістю можна сказати, що приватне право у формуванні потрібного позитивного світового порядку може відігравати значну роль.

Пояснюється це тим, що добробут людини багато в чому залежить від економічних зв'язків, як всередині держави, так і у відносинах з іншими державами. Регулятором таких ділових зв'язків завжди будуть норми як національного приватного права так і міжнародного приватного права. Це підкреслює той факт, що ця галузь права є такою, що завжди потрібна суспільству будь-якої держави. Тобто норми приватного права набувають особливої значущості не тільки для внутрішнього розвитку національних правових інститутів України, а й для розвитку норм міжнародного права, як

приватного так і публічного. Тому з упевненістю можна сказати, що норми приватного права поряд з нормами публічного права лежать в основі формування світового правопорядку як такого.

На даний час ми бачимо, що динаміка економічних відносин, їх структура постійно ускладнюються. Це призводить до підвищення вимогливості до ролі приватного права в регулюванні приватноправових відносин в такому напрямку як ринкова економіка.

Однією з умов економічного зростання будь-якої держави, в тому числі і України, є забезпечення інвестиційної привабливості, що, як правило, призводить до зростання інших сфер економіки. Поява нових напрямків розвитку в економіці будь-якої країни обов'язково вимагає ретельного і детального регулювання нових економічних відносин. Роль регулятора значної частини цих відносин в умовах ринкової економіки, яку намагається вибудувати Україна, можуть виконати норми приватного права, які б адекватно відображали як потреби суспільства, та господарюючих суб'єктів.

Величезну роль в міжнародних економічних відносинах займає міжнародна торгівля. Вона постійно перебуває в розвитку і, відповідно, вимагає правового регулювання, яке б відповідало не тільки реаліям сьогодення, але і національним інтересам держав-учасниць цих економічних відносин. За останні десятиліття ми бачимо, що спроба окремих держав продовжувати світову торгівлю на правилах, які вони встановили під себе відходить у минуле. Причиною цього є глобалізація і транснаціоналізація, які привели до суперечностей на рівні регіональних торговельних порядків. Усунути ці протиріччя можливо, якщо прийняти універсальні правові норми, які були б прийнятними для торгових партнерів і відповідали б національним інтересам держав.

В даний час ми можемо спостерігати, що вдосконалення приватного права йде шляхом уніфікації, створення універсального приватного права. Прикладом цього є розвиток міжнародного приватного права в рамках таких документів як Гаазький протокол 1955 р. та поправки до Варшавської конвенції 1929 р. про уніфікацію деяких правил щодо міжнародних повітряних перевезень, Конвенція ООН про морські перевезення вантажів, 1978 р. (Гамбурзькі правила), Женевська конвенція про договір міжнародного дорожнього перевезення вантажів (КДПВ), Кодекс міжнародного приватного права (Кодекс Бустаманте), Конвенція ООН про міжнародне змішане перевезення вантажів 1980 р. та ін.

Також в якості прикладу можна навести Міжнародні правила тлумачення торгових термінів «ІНКОТЕРМС», далі Правила. Нова редакція Правил почала діяти з 1 січня 2020 р. Умови Інкотермс є стандартизованими, але суб'єкти господарювання можуть починати застосовувати їх поступово, використовуючи правила «ІНКОТЕРМС-2010». Умови Інкотермс є стандартизованими, ці Правила регулюють питання, пов'язані з доставкою товарів від продавця до покупця. Правила, будучи загальновизнаним

міжнародним документом, все в більшій кількості країн набувають значення правових норм, а отже набувають обов'язкового характеру.

В рамках розвитку міжнародного правопорядку ми бачимо рух до інтеграції, а це в свою чергу буде вимагати процесів гармонізації як національного приватного права, так і міжнародного приватного права. Тому можна з упевненістю сказати, що приватне право вийшло на провідні позиції формування і регулювання як національного, так і світового правопорядку.

Те, що зараз відбувається в світовій політиці, не може не впливати на економіку України. У низці випадків з прийняттям політичних рішень змінюється зовнішньополітичний курс нашої держави. На жаль, влада як суб'єкт політичних рішень в окремих державах часто не розділяє приватне і публічне в сфері політики, що призводить до перекосу і викривлення економічних відносин.

Позитивним для економічного правопорядку слід зазначити внесення законодавцем до Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні» доповнення у зв'язку із пандемією коронавірусу. У вкрай складних умовах через поширення коронавірусної хвороби в Україні опинилися суб'єкти господарської діяльності, оскільки карантинні заходи стали причиною зупинення транспортного сполучення, поставок сировини, загалом діяльності більшості підприємств і закладів в країні. Відтак одним із пунктів нового закону стало встановлення норми, якою карантин додатково внесено до переліку форс-мажорних обставин [10].

Зрозуміло, що норми приватного права покликані вирішувати не тільки зовнішньоекономічні завдання. Вони мають бути спрямовані також і на інтереси учасників цивільних відносин. Ми вважаємо, що включення законодавцем корпоративних відносин в предмет регулювання цивільного права відкриє нові можливості для вдосконалення норм приватного права, тому що ця група цивільних відносин набуває форми цивільного правовідношення. Це вказує на те, що норми приватного права оптимізують роботу юридичних осіб шляхом впровадження в ділову практику корпоративних договорів, підвищують приватноправову відповідальність господарюючих суб'єктів.

Напрямок розвитку і впливу приватного права на формування правового порядку може бути економічне партнерство. Даний вид діяльності в економіці створює умови для залучення інвестицій, товарів, послуг, робіт в Україну. Через механізми такого партнерства, як правило, реалізуються потрібні країні соціальні проекти. Дана сфера відносин, як ми вважаємо, повинна базуватися і регулюватися нормами приватного права. Саме такий підхід виключить у відносинах з державою тиск на свободу і рівність суб'єктів господарювання та буде розвивати цивільний оборот.

Відомо, що значущою сферою національної та міжнародної економіки є інноваційний ринок. Розвиток українського ринку інновацій – це запорука підвищення результатів творчої діяльності в усіх сферах суспільства. Разом з тим треба розуміти, що розвиток цієї галузі в умовах глобалізації

немислимий без належного розвитку і вдосконалення не тільки публічного, але і приватного правового поля, яке повинно здійснюватися в наступних напрямках: узгодження вітчизняних правових норм із стандартами і нормами міжнародного права; формування ефективної системи обміну технологіями на міжнародному ринку; стимулювання залучення приватних інвестицій в інноваційну сферу; розвиток і регулювання національного та міжнародного трансферу технологій та ін.

Не можна не сказати про те, що реалізації завдань, які стоять перед українським приватним правом, повинна сприяти наука приватного права. Тільки вона, на нашу думку, може визначити баланс суспільних і приватних інтересів в процесі правового регулювання.

В якості висновку можна сказати, що в приватному праві міститься великий ресурс для вирішення вищеназваних і не названих проблем. Вважаємо, що приватне право, заявляючи про себе, задіє всі свої механізми і забезпечить захист національних інтересів України та збереже свою самобутність як складова частина української системи права.

Список використаних джерел:

1. Дигесты Юстиниана : пер. с лат. / отв. ред. Л. Л. Кофанов. Т. 1, кн. 1–4. Москва, 2002. С. 83
2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
3. Оборотов Ю.Н. Аксионормативные начала правопорядка. Сучасний правопорядок: національний, інтегративний та міжнародний виміри : тези Міжнар. наук.-практ. конф. Одеса, 2008. С. 5–7.
4. Актуальні проблеми методології приватного права : монограф. / за заг. ред. О.Д. Крупчана. Київ : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва АПрН України, 2005. 266 с.
5. Алексеев С.С. Философия права: История и современность. Проблемы. Тенденции. Перспективы. Москва : Норма, 1999. 336 с.
6. Шершеневич Г.Ф. Общая теория права. Москва, 1911. 698 с.
7. Крижановський А.Ф. Сучасний правовий порядок: контури теорії. Актуальні проблеми теорії держави і права: збірн. наук. праць. 2011. Вип. 57. С. 33–41.
8. Скаун О.Ф. Теория государства и права: (энциклопедический курс) : учеб. Харьков : Эспада, 2005. С. 725–730.
9. Алексеев С.С. Общая теория права. Москва : Юрид. лит., 1981. Т. 1. 360 с.
10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) : Закон України від 17.03.2020 року № 530-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-20>

Христов О.Л.